

WSA: Decyzja o zwolnieniu wnioskodawcy z opłat za pobyt członka rodziny w DPS jest decyzją o charakterze uznaniowym. Organ musi jednak dokładnie ustalić wszystkie ważne dla sprawy okoliczności i uzasadnić swoją decyzję w oparciu o przesłanki prawne.

Długa droga do zwolnienia z opłat za DPS

Na wokandę Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi trafiła sprawa zapoczątkowana skargą osoby prywatnej na decyzję samorządowego kolegium odwoławczego, które podtrzymało decyzję wydaną wcześniej przez wójta gminy. Przedmiotem sporu była kwestia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej matki skarżącego. Wbrew jego stanowisku, organy I i II instancji postanowiły o tym, aby skarżący był zwolniony z ponoszenia opłat tylko częściowo, a nie - zgodnie z jego wnioskiem - całkowicie.

Wniosek o zwolnienie z całości opłat za pobyt matki w domu pomocy społecznej był ugruntowany trudną przeszłością. Jak wskazywał skarżący, jego matka nie wywiązywała się z obowiązków alimentacyjnych, a on sam w dzieciństwie cierpiał z powodu jej alkoholizmu, który skutkowało m.in. niezaspokajaniem jego podstawowych potrzeb. Przeprowadzony przez organ pomocy społecznej wywiad środowiskowy i rozmowy ze świadkami potwierdziły, że istotnie postawa matki wobec syna była wielokrotnie naganna. Nie wystarczyło to jednak do przekonania organu. Po złożeniu odwołania, samorządowe kolegium odwoławcze utrzymało decyzję w mocy. Uzasadnienie takiego potraktowania sprawy zostało oparte na pojęciu, które w tego typu sprawach budzi wiele kontrowersji - pojęciu uznaniowości.

Uznaniowa decyzja i (zbyt) uznaniowe uzasadnienie?

Samorządowe kolegium odwoławcze podkreśliło, że przepis art. 64 ustawy o pomocy społecznej (u.p.s.) pozwala organowi pomocy społecznej na zwolnienie osoby wnoszącej opłatę z części lub całości świadczeń. Ustanowienie takiej możliwości nie oznacza jednak, że zwolnienie z opłat musi być przyznane. Decyzja organu jest bowiem decyzją uznaniową, a wybór sposobu załatwienia wniosku zależy od niego. Co istotne, nie oznacza to dowolności działania, czyli wydawania decyzji tylko na podstawie własnych przekonań. Organ jest bowiem zobowiązany do szczegółowego rozważenia istnienia lub nieistnienia szczegółowych okoliczności uzasadniających zastosowanie zwolnienia. Następnie te ustalenia mają znaleźć odzwierciedlenie w wydawanej decyzji.

Oprócz teoretycznych rozważań, Kolegium pochyliło się jednak także nad indywidualną sytuacją wnioskodawcy. W uzasadnieniu decyzji stwierdziło, że choć istotnie doświadczył wielu przykrości ze strony zamieszkującej DPS matki, to jego sytuacja finansowa jest na tyle dobra, że mógłby bez problemu ponosić nawet całość opłaty. W uzasadnieniu decyzji wybrzmiało, że z oczywistych względów byłoby to niesprawiedliwe, ponieważ naruszenia w obszarze władzy rodzicielskiej były prawdziwe, a to - w świetle art. 64 pkt 7 u.p.s. jest przesłanką przynajmniej częściowego zwolnienia z opłaty. Mimo to, organ nie znalazł podstaw do zastosowania całkowitego zwolnienia, tym bardziej że wnioskodawca nie przedstawił dowodów na to, że matka dopuściła się wobec niego umyślnego przestępstwa stwierdzonego orzeczeniem sądu. Przedłożenie takiego dokumentu wymusiłoby na organie całkowite zwolnienie wnioskodawcy z opłat na podstawie art. 64a u.p.s.

Skarga na decyzję Kolegium obejmowała m.in. zarzut nieprawidłowego przeprowadzenia postępowania dowodowego. Skarżący uznał też za bezzasadne powoływanie się na treść art. 64a u.p.s. w sytuacji, gdy jest to przesłanka odrębna, niekonieczna do tego, aby organ zwolnił wnioskodawcę z całości opłaty (na

podstawie "zwykłych" przesłanek art. 64 u.p.s. może tak uczynić fakultatywnie). Za niezrozumiałe uznał też zwolnienie go z opłat w określonych okresach czasu, podczas gdy w innych miesiącach i latach takiego zwolnienia nie zastosowano. Wiele wątpliwości wzbudziło uzasadnienie decyzji.

Szczegółowe zbadanie sprawy i wyjaśnienie motywów decyzji obowiązkiem organu

Łódzki sąd administracyjny uznał skargę za zasadną. Koncentrując się na kwestii "uznaniowości" organu w opisywanej sprawie, zwrócił uwagę na wątpliwości organów I i II instancji dotyczące sytuacji majątkowej skarżącego. Organy te wspomniały, że osoba wnosząca o zwolnienie z opłat jest w stanie takie opłaty ponosić, a częściowe zwolnienie z tego obowiązku wynika z konieczności uwzględnienia zasad współżycia społecznego. Nie wykazały jednak, jaki wpływ na wydane decyzje miały te fakty. Sąd przypomniał w tym miejscu ugruntowane orzecznictwo, które wielokrotnie zabierało głos w sprawie wydawania decyzji uznaniowych. Wynika z niego, że choć - istotnie - rażąco naruszanie obowiązków rodzinnych po stronie osoby zamieszkałej w DPS nie skutkuje automatycznie koniecznością zwolnienia krewnych z odpłatności, to konkretne okoliczności z tym związane muszą zostać dokładnie przeanalizowane. Rozważenie zasadności i zakresu zwolnienia z opłat musi odbywać się z ich uwzględnieniem. W opisywanym przypadku Sąd nie znalazł dowodów na to, że naprawdę tak było. Uzasadnienia zostały bowiem napisane nieco zdawkowo i nie sposób było odczytać z nich, w jaki naprawdę sposób organy podjęły decyzje. Część argumentów - jak ta o sytuacji majątkowej wnioskodawcy - mogła sprawiać wrażenie częściowo poprawnych.

Sąd zwrócił uwagę na twierdzenie samorządowego kolegium odwoławczego, jakoby nie zaistniała żadna z przesłanek art. 64 u.p.s. warunkująca zwolnienie z opłat w całości. Taki zapis niesie z sobą bardzo mało informacji. Przesłanek jest bowiem wiele, a organ nie sprecyzował, którą czy które konkretnie miał na myśli. Poza tym, Kolegium zasugerowało, że wynikające z ww. artykułu przesłanki zwolnienia z opłat w całości i w części są różne.

Aby zapobiec wydaniu decyzji z przekroczeniem granic uznaniowości, Sąd przekazując sprawę do ponownego rozpoznania polecił organom wykonanie kilku czynności. Wszystko w celu naprawdę szczegółowego zbadania sprawy. Motywy decyzji o uznaniowym charakterze nie mogą być bowiem dowolne, lecz muszą mieć związek ze sprawą i opierać się na przesłankach o charakterze prawnym. W przeciwnym razie decyzja - mimo formalnego oparcia na uznaniu administracyjnym - może zostać skutecznie zakwestionowana.

Wyrok WSA w Łodzi z 26 lutego 2026 r. (sygn. II SA/Łd 865/25) - orzeczenie nieprawomocne

Źródło: [CBOSA](#)